

Hoogspanningslijnen

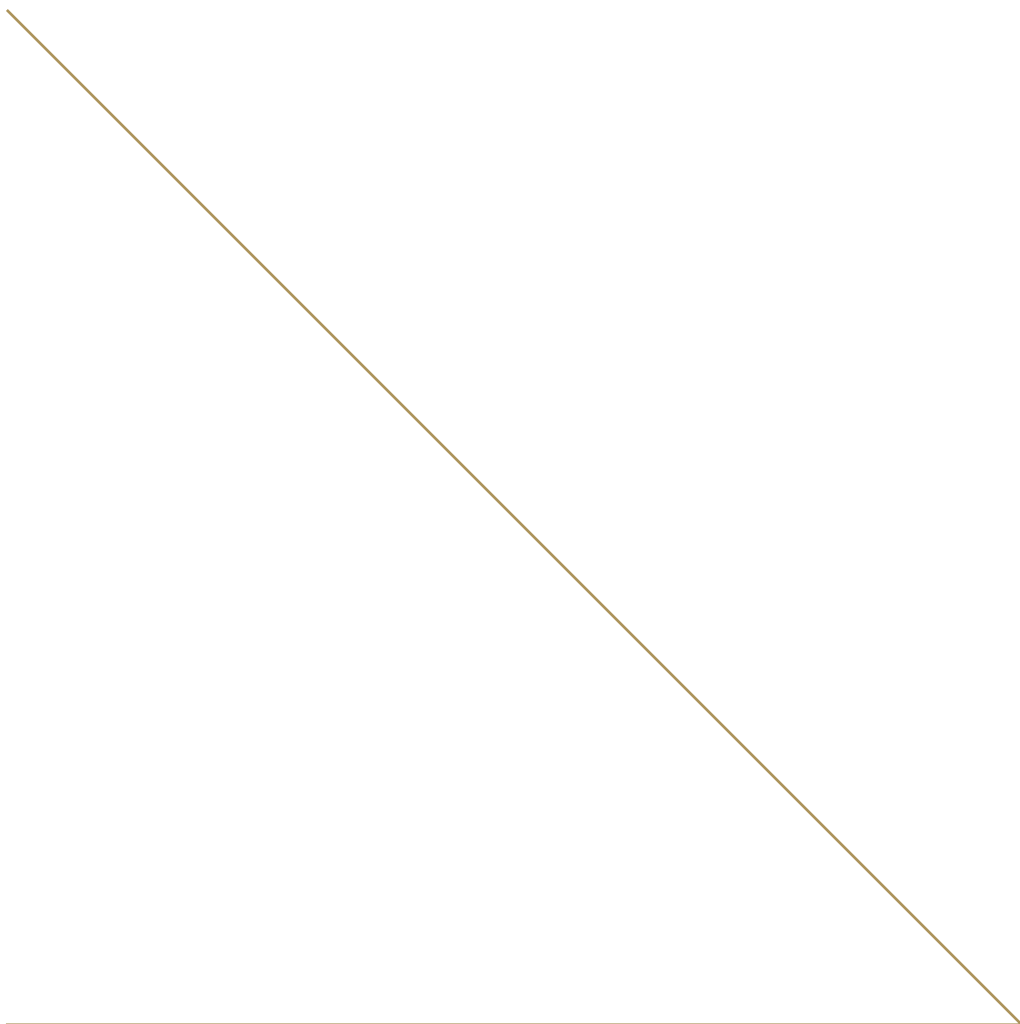
Antwoorden op de meest gestelde vragen

Hoogspanningslijnen

Antwoorden op de meest gestelde vragen

Inhoudsopgave

1	Waarom deze brochure?	03
2	Hoogspanningslijnen en uw gezondheid	04
3	Wat houdt het nieuwe beleid in?	08
4	De aanleg van hoogspanningslijnen	11
5	Overige vragen	12

1. Waarom deze brochure?

In Nederland liggen 25.000 woningen in de buurt van hoogspanningslijnen. Sommige mensen maken zich druk over de gezondheidseffecten: maken deze lijnen ons ziek? Tot op heden is dit niet met zekerheid aangetoond. De rijksoverheid vindt echter wel dat ze uit voorzorg moet handelen. Daarom wil de overheid voorkomen dat in de toekomst dichtbij hoogspanningslijnen wordt gebouwd. De gemeenten beslissen uiteindelijk hierover.

2. Hoogspanningslijnen en uw gezondheid

Hoogspanningslijnen halen regelmatig de kranten. Waarom eigenlijk?

Daar is lastig een duidelijk antwoord op te geven. Veel mensen willen bijvoorbeeld liever niet dichtbij hoogspanningslijnen wonen. Sommigen vinden ze niet mooi, anderen maken zich zorgen over de gezondheidseffecten van hoogspanningslijnen. Soms leidt dat zelfs tot maatschappelijke onrust.

Wat zijn de elektromagnetische velden rond hoogspanningslijnen eigenlijk?

Rond hoogspanningslijnen ontstaan elektromagnetische velden. Elektromagnetische velden komen niet alleen in de buurt van hoogspanningslijnen voor. Ze komen ook van nature voor. Zo veroorzaakt de aarde zelf elektromagnetische velden. Verder doen lampen, magnetron, zonnebank, mobiele telefoons en tv hun werk dankzij elektromagnetische velden. Stofzuiger, föhn en elektrisch scheerapparaat veroorzaken zelfs dezelfde soort elektromagnetische velden als hoogspanningslijnen.

Wordt voor mobiele telefonie dezelfde elektromagnetische velden gebruikt als voor hoogspanningslijnen?

Nee. De elektromagnetische velden bij hoogspanningslijnen ontstaan vanzelf bij het produceren van stroom. Dezelfde soort velden komen bijvoorbeeld ook voor bij het gebruik van huishoudelijke apparatuur zoals stofzuigers en scheerapparaten.

Bij mobiele telefonie worden elektromagnetische velden met een hogere frequentie gebruikt: je kunt namelijk informatie beter verzenden bij een hogere frequentie van deze velden. Hoe hoger de informatie, des te meer informatie je kunt doorsturen. Dit wordt onder andere toegepast bij babyfoons, moderne telefoons en televisie.

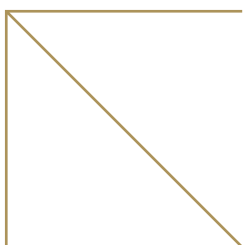
Kunnen hoogspanningsvelden onze gezondheid nu wel of niet beïnvloeden?

Tot nu toe heeft wetenschappelijk onderzoek dit niet onomstotelijk aangetoond. Maar het blijft een lastig vraagstuk.

Elektromagnetische velden zoals van hoogspanningslijnen kunnen namelijk wel invloed op het lichaam hebben. Zij kunnen elektrische stroompjes in het lichaam opwekken. Dat kan de werking van zenuwen en spieren verstoren of ervoor zorgen dat lichtflitsen in het oog worden waargenomen. Om dat effect te bereiken moeten de velden wel erg sterk zijn. Zo zou je al in een hoogspanningsmast en dichtbij de draden moeten klimmen om dergelijke velden te bereiken.

Onderzoekers bekijken al tientallen jaren of het ongezond is om bij hoogspanningslijnen te wonen. Worden mensen ziek van hoogspanningslijnen als ze daar vlakbij wonen en dus lange tijd zijn blootgesteld aan magnetische velden? Ze hebben gekeken naar verschillende vormen van kanker en andere ziektes. Ze hebben, op één uitzondering na, niks gevonden. De uitzondering is leukemie bij kinderen tot vijftien jaar. Daarvan zeggen de onderzoekers: het is onzeker maar het zou kunnen dat er een verhoging van de kans op leukemie is.

Op verzoek van de overheid hebben onderzoekers uitgewerkt wat deze verhoging zou betekenen voor Nederland. Kinderen die in de buurt van hoogspanningslijnen wonen hebben in het ergste geval twee keer zoveel kans om leukemie te krijgen. In Nederland wonen ongeveer 12.000 kinderen dichtbij hoogspanningslijnen.

Als het waar is dat de elektromagnetische velden in de buurt van de hoogspanningslijnen een verhoogde kans op leukemie bij kinderen geven, betekent dat voor Nederland maximaal één extra leukemiegeval per twee jaar. Ter vergelijking: in Nederland bedraagt het aantal nieuwe gevallen van leukemie bij kinderen momenteel circa 110 per jaar.

Onderzoekers weten echter niet zeker of hoogspanningslijnen daadwerkelijk de boosdoeners zijn. Zij zijn er niet zeker van dat hoogspanningslijnen de kans op leukemie bij kinderen vergroten. Het kan ook ergens anders aan liggen. Er is geen biologische verklaring die aangeeft hoe elektromagnetische velden lichaamscellen kunnen beïnvloeden. Misschien levert nieuw onderzoek hier in de toekomst een antwoord op.

3. Wat houdt het nieuwe beleid in?

Welke normen gelden er voor hoogspanningslijnen?

Er gelden geen wettelijke gezondheidsnormen voor elektromagnetische velden door hoogspanningslijnen, omdat de internationaal geldende normen in Nederland nergens worden overschreden. Wel heeft staatssecretaris Van Geel in de zomer van 2005 gemeenten en provincies een advies gegeven over het verblijf van kinderen tot vijftien jaar in de buurt van hoogspanningslijnen. Hij adviseert gemeenten geen nieuwe bestemmingsplannen te maken voor de bouw van huizen, crèches of scholen in de buurt van hoogspanningslijnen. Woningen die verder dan tweehonderd meter van de hoogspanningslijnen staan, liggen buiten het directe bereik van deze hoogspanningslijnen. Wilt u weten hoe sterk het veld is bij hoogspanningslijnen bij u in de buurt? Ga dan naar de netkaart van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne (RIVM). Deze is te vinden op: www.rivm.nl/hoogspanningslijnen. Daarop vindt u alle hoogspanningslijnen in Nederland.

Gemeenten kunnen in hun bestemmingsplannen regelen dat niet in de buurt van hoogspanningslijnen wordt gebouwd. Gemeenten zijn niet verplicht het advies van de staatssecretaris over te nemen. Bestaande huizen, scholen of crèches in de buurt van hoogspanningslijnen kunnen blijven staan. Het nieuwe beleid van Van Geel geldt alleen voor nieuwe situaties, daar waar dus nog gebouwd gaat worden. Nieuwbouw die past binnen een bestaand bestemmingsplan valt daar niet onder.

Als de overheid dit belangrijk vindt, waarom legt ze hiervoor geen verplichtingen op?

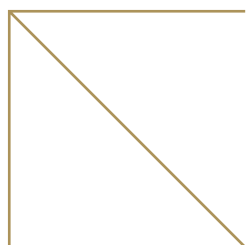
Omdat er nog te veel onduidelijk is. De regering wil geen dwingende regels opleggen als dat niet per se nodig is. Mocht in de toekomst blijken dat hoogspanningslijnen inderdaad gezondheidsschade veroorzaken, dan kan het Rijk alsnog verplichtende regels opleggen.

Nieuwe woningen mogen niet in de buurt van hoogspanningslijnen worden gepland, maar oude mogen blijven staan. Dat is toch niet consequent?

Misschien komt deze tweedeling in eerste instantie vreemd over, maar er is een goede reden voor. In Nederland liggen vierduizend kilometer bovengrondse hoogspanningslijnen. Ongeveer 25.000 woningen liggen in het invloedsgebied van deze lijnen. Maatregelen om daar een eind aan te maken zijn zeer ingrijpend: mensen moeten hun huizen uit en huizen moeten worden gesloopt. Het onder de grond wegwerken van hoogspanningslijnen kost miljarden euro's. Het zou vreemd zijn om deze maatregelen te treffen, zolang niet zeker is dat hoogspanningslijnen slecht zijn voor de gezondheid.

Aan de andere kant: als er nieuwe wijken worden gebouwd of als er nieuwe hoogspanningslijnen worden aangelegd, dan is het vaak makkelijker en relatief goedkoop om daar rekening mee te houden. De gemeente kan woningen bij hoogspanningslijnen vandaan houden, en de netbeheerder kan nieuwe leidingen onder de grond leggen of andere maatregelen treffen. Dat vermijdt eventuele onrust en voorkomt de mogelijkheid dat er nieuwe probleemgevallen bij komen.

4.

De aanleg van hoogspanningslijnen

Wie bepaalt waar nieuwe hoogspanningslijnen worden aangelegd?

Dat doen de overheid en de netbeheerder (= eigenaar van de hoogspanningslijnen) samen. Het initiatief voor de aanleg van hoogspanningslijnen ligt bij de netbeheerder. Voor de plaatsing van masten moet de netbeheerder een bouwvergunning aanvragen bij de gemeente. De gemeente kijkt daarbij of de hoogspanningsmasten en -lijnen passen in het bestemmingsplan. Daarin staat welke gebieden bestemd zijn voor wonen, welke voor industrie, voor sport, voor horeca enzovoort. Het bestemmingsplan geeft ook aan waar ruimte is voor hoogspanningslijnen.

Maar wie beslist dan over het ondergronds aanleggen van een hoogspanningslijn en andere maatregelen om magnetische velden uit de buurt van mensen te houden?

Uiteindelijk bepaalt de eigenaar van de hoogspanningslijn, de netbeheerder, dat in overleg met de gemeente. Tennet beheert het landelijke hoogspanningsnet. Het regionale distributienet wordt beheerd door andere maatschappijen. Netbeheerders overleggen met provincies en gemeenten. Zo bepalen zij de route van de hoog-

spanningslijnen en de preventieve maatregelen daarbij. De gemeente moet misschien het bestemmingsplan aanpassen en in elk geval vergunningen afgeven voor de aanleg van het net. Overheden en netbeheerder zullen ook praten over eventuele extra kosten voor bijzondere maatregelen. Daarvoor moeten ze samen een oplossing vinden.

Wie zijn de netbeheerders?

Indien u wilt weten wie de beheerder is van de hoogspanningslijn bij u in de buurt, dan kunt u dit vinden op www.rivm.nl/hoogspanningslijnen (klik op 'netkaart').

5. Overige vragen

Wat kunnen burgers doen als zij vinden dat een beslissing over een hoogspanningslijnentraject niet deugt?

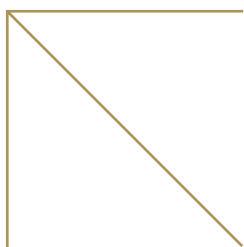
Beslissingen over het landelijke netwerk vallen onder een 'rijksprojectenprocedure'. Daarin overleggen het Rijk, de provincies, gemeenten en netbeheerders samen. Iedereen, ook burgers, kan hierbij via een inspraakprocedure zijn stem laten gelden. De Tweede Kamer neemt uiteindelijk de beslissing over de globale ligging van de lijnen.

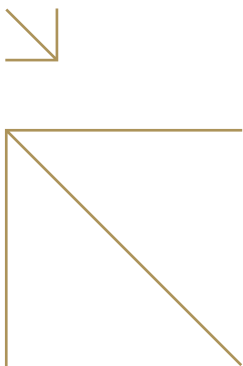
Daarnaast kunnen burgers bij hun gemeente navragen hoe deze omgaat met het advies van staatssecretaris Van Geel. Deze heeft gemeenten geadviseerd in de buurt van hoogspanningslijnen voortaan geen huizen, crèches of scholen te plannen en te bouwen. Als de gemeente afwijkt van het advies, kunnen burgers de bestuurders en de gemeenteraad daar op aanspreken. De lijnen moeten passen in het bestemmingsplan. Het traject met hoogspanningslijnen moet daarvoor in het bestemmingsplan de functie 'aanvullende bestemming' krijgen. Deze bestemming geldt naast de basisbestemming. Burgers kunnen bezwaar maken en in beroep gaan tegen de beslissing om een gebied een aanvullende bestemming te geven.

Is mijn huis minder waard als er een hoogspanningslijn in de buurt loopt?

Op deze vraag is geen duidelijk antwoord te geven. Er zijn waarschijnlijk maar weinig mensen die voor een huis meer geld willen betalen, alleen maar omdat het dichtbij hoogspanningslijnen ligt. Onderzoek naar de invloed van hoogspanningslijnen op de waarde van een woning is, volgens de Nederlandse Vereniging van Makelaars, nooit gedaan in Nederland.

Bij de waardebepaling van een huis speelt de omgeving een rol. Het vliegveld in de buurt, de stinkende fabriek een eindje verderop, de langsrazende snelweg, de jongerenhangplek op de hoek van de straat, het zijn allemaal zaken die kopers kunnen afschrikken. Maar dat hoeft niet altijd het geval te zijn. Het is sterk afhankelijk van andere kwaliteiten van de woning. Is het een mooi huis dat dichtbij winkels, scholen, een park en een treinstation ligt, of heeft het een vrij uitzicht over de weilanden? Dan speelt de ligging bij hoogspanningslijnen misschien helemaal geen rol of juist een positieve rol omdat het uitzicht vrij blijft.

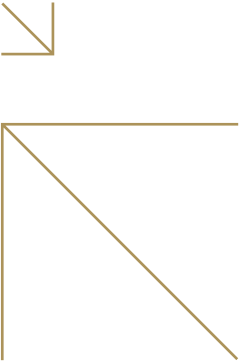
Komt de brandweer gewoon blussen bij woningen onder hoogspanningslijnen?

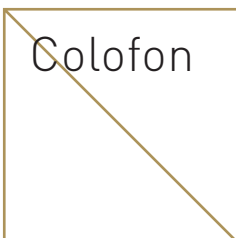
Dat hangt er vanaf. Bij woningen buiten de gevarenzone komt de brandweer sowieso. De gevarenzone is een zone voor de veiligheid van brandweermensen die varieert van 25 tot 36 meter, gemeten vanaf het midden van de hoogspanningslijnen. Hoe meer spanning op de lijn staat, hoe groter de afstand.

Voor het blussen van branden in de gevarenzone van hoogspanningslijnen kunnen gemeenten of regio's speciale afspraken maken (zie het protocol 'Blussen onder hoogspanningslijnen' op www.nvbr.nl). Dan gaat het bijvoorbeeld om het zo spoedig mogelijk uitschakelen van de spanning op de hoogspanningslijnen. Dat maakt het bluswerk voor de brandweer veiliger. Als die afspraken er zijn, kan de brandweer op dezelfde wijze te werk gaan als bij een gewone woningbrand. Steeds meer gemeenten en regio's maken zulke afspraken. Vraag ernaar bij uw gemeente.

Geldt de conclusie van leukemie bij kinderen ook voor andere stroomtoepassingen, zoals transformatorhuisjes?

Nee, de conclusies blijven beperkt tot bovengrondse hoogspanningslijnen. Daar vallen transformatorhuisjes niet onder. Ondanks het vele onderzoek is er geen aanwijzing voor een oorzakelijk verband tussen door stroom veroorzaakte elektromagnetische velden en leukemie. Ook zijn er geen onderzoeken waaruit blijkt dat de verhoogde kans op leukemie voorkomt bij andere stroomtoepassingen.

Colofon

Meer informatie

Voor meer vragen over hoogspanningslijnen kunt u terecht bij de Postbus 51 Infolijn, telefoon 0800 – 8051 (gratis), bereikbaar op werkdagen van 9.00 tot 21.00 uur. Kijk op www.postbus51.nl of www.vrom.nl/hoogspanningslijnen.

Meer tips over gezond en veilig wonen vindt u in de brochure Gezond en veilig wonen. Te bestellen of te downloaden via www.vrom.nl of te bestellen via de Postbus Infolijn, telefoon 0800 – 8051. (gratis).

U kunt extra exemplaren van deze brochure aanvragen via www.vrom.nl/hoogspanningslijnen of via de Postbus Infolijn.

Zoek

→ VROM vindt dat iedereen in Nederland gezond en veilig moet kunnen wonen. Daarom zijn er wetten en regels voor de bouw en de water- en energievoorziening. Maar verantwoord wonen en leven is ook uw zaak als bewoner.

Bijvoorbeeld: isoleren is prima maar kan niet zonder ventileren. Ventileren is nodig voor een gezonde woning. En u loopt risico als uw gasinstallatie nooit gecontroleerd wordt.

Zo zijn er meer zaken waar u zelf attent op moet zijn, zoals asbest, radon, legionella of loden waterleidingen. Denk ook aan dingen die bij u in de buurt kunnen spelen. Wat kunt u doen aan burenlawaai? Zijn antennes gevaarlijk? Hoe levert u een bijdrage aan een betere luchtkwaliteit? Loopt u risico door activiteiten in de buurt?

Over alles wat met gezond en veilig te maken heeft, kunt u heel makkelijk meer te weten komen als u kijkt op

→ www.vrom.nl/gezondenveilig

→ Ga ook na of u gezond woont en doe de test op

→ www.vrom.nl/woonikwelgezond

VIND HET OP VROM.NL

Dit is een publicatie van: **Ministerie van VROM in samenwerking met het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.**

→ Rijnstraat 8 → 2515 XP Den Haag → www.vrom.nl

040356 / VROM 6060 / JULI 2008

Ministerie van VROM →

staat voor ruimte, milieu, wonen, wijken en integratie. Beleid maken, uitvoeren en handhaven.

Nederland is klein. Denk groot.

